

– Lopulta rinnakkaistallentamisessa kaikki on tutkijoista ja tutkimusryhmistä itsestään kiinni, meidänkin laitoksella on ryhmiä, jotka pitävät tiukasti kiinni siitä, että kaikki julkaisut rinnakkaistallennetaan ja sitten on ryhmiä, joita ei voisi vähempää kiinnostaa tai jotka eivät yksikertaisesti tiedosta koko asiaa, Lehtomäki kertoo.

Helsingin yliopistolla rinnakkaistallennus Tuhat-järjestelmässä ei ole kovin suuri vaiva. Toisaalta jos tutkija ei ole henkilökohtaisesti motivoitunut, niin pienikin lisävaiva voi olla liikaa.

Avoim julkaiseminen on vain väline

Tutkija Lehtomäki innostaisi toisia tutkijoita ja tutkimusryhmiä avoimeen julkaisemiseen esimerkin voimalla ja muistuttamalla sen hyvistä puolista. Avointen julkaisujen on esimerkiksi havaittu saavuttavan laajemman kohdeyleisön sekä keräävän [enemmän viittauksia](#).

– Avoimen julkaisemisen rahoitusongelmia ei voi kuitenkaan ratkoa ruohonjuuritasolla. Olemme jääneet monopolilukkoon, jossa kustantajat voittavat, Lehtomäki sanoo.

Kenties Suomessakin voitaisiin kokeilla muiden Pohjoismaiden tapaan korkeakoulukohtaisia rahastoja, josta avoimen julkaisemisen kustannukset katetaan osittain tai kokonaan ([erilaisia malleja: Björk & Solomon 2014](#)).

Toisaalta jos – ja kun – tutkijat haluavat tulevaisuudessakin julkaista pääosin tietyissä alansa arvostetuissa julkaisusarjoissa, niin Lehtomäki näkee vaihtoehtona tilaajasopimusten neuvottelemisen kustantajien kanssa uusiksi. Käytännössä kuitenkin Suomen kokoisen pienen pelaajan voi olla todella vaikea sellaista tehdä.

Muutoksen alkua on aistittavissa. Yhdeksi maailman kärkiyliopistoksi luokiteltu [yhdysvaltalainen Harvard](#) ilmoitti jo pari vuotta sitten, että joutuu luopumaan muutaman ison kustantajan tilauksista, koska tilausmaksut ovat liian korkeita.

– Se oli selkeä mielenilmaus. Herää kysymys, millainen systeemi meillä on, jos Harvardilla ei ole varaa tilata tieteellisiä sarjoja, Lehtomäki päättää.

Lopuksi tutkija Lehtomäki muistuttaa, että avoimuus on vain väline, jota ei saa käyttää tutkimuksen laadun kustannuksella. Tutkimustyön ensisijaisena tavoitteena on oltava laadukkaan tieteen tekeminen. Avoimuudella on kuitenkin potentiaalia edistää koko tieteen kenttää sekä julkaisemisessa että yleisesti.

Joona Lehtomäki – avoimen tieteen puolestapuhuja

Tutkija Joona Lehtomäki on väitellyt vuonna 2014 luonnonsuojelualueiden suunnittelun ja käytännön toteutuksen välisistä kysymyksistä. Hän on kiinnostunut muun muassa tutkimusaineiston mittakaavan, tyyppin ja laadun vaikutuksesta suojelualuesuunnitteluun sekä siitä, voisivatko laskennalliset välineet ja ekoinformatiikka auttaa laaja-alaisemmissa luonnonsuojelua ja yleistä maankäyttöä koskevassa päätöksenteossa.

Lehtomäki on julkaissut osan omasta väitöstutkimuksestaan avoimena. Lisäksi esimerkiksi Lehtomäen tutkimusryhmän ([Conservation Biology Informatics Group](#)) viimeaikaisten tutkimusten tietoaineistoja on [julkaistu avoimesti](#).

Lehtomäki on [Open Knowledge Finland](#)-järjestön edustaja valtion rahoittamassa [Avoin tiede ja tutkimus](#)-hankkeessa.

Lue lisää:

- [Helsingin yliopiston suositus avoimesta julkaisemisesta](#)
- [Suomen akatemian suositus](#)
- [Tieteellisiä artikkeleita avoimesta julkaisemisesta Mendeley.com](#)
- Aiheesta keskustellaan sosiaalisessa mediassa, mm. Twitterissä ([esim. @Jyrki Ilva](#))

Teksti:

Laura Hiisivuori
Viestintäpäällikkö

Kuva:

Laura Hiisivuori
www.asianscientist.com